

Як правило, шкода кредиторам заподіюється приховуванням неспроможності як фактичного стану підприємства, не зафіксованого у належній процесуальній формі, стану, який ще не став предметом арбітражного розгляду.

Суб'єкт цього злочину – спеціальний. Це фізична особа, яка досягла 16-річного віку і є засновником суб'єкта підприємницької діяльності, його власником або посадовою особою цього суб'єкта підприємницької діяльності.

Суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ст.220 КК, характеризується умисною формою вини.

Мотиви, які не впливають на кваліфікацію злочину, враховуються під час призначенні покарання.

Незаконні дії у разі банкрутства чи в передбаченні банкрутства (ст.221 КК України). Цією статтею передбачено покарання за умисне приховування майна або майнових обов'язків, відомостей про майно, передачу майна в інше володіння або його відчуження чи знищення, а також за фальсифікацію, приховування або знищення документів, які відображають господарську чи фінансову діяльність, якщо ці дії вчинені громадянином-засновником або власником суб'єкта господарської діяльності, а також службовою особою суб'єкта господарської діяльності у разі банкрутства чи в передбаченні банкрутства і завдали великої матеріальної шкоди.

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого вказаною статтею, зводиться до активної поведінки винної особи. Вишній, усвідомлюючи, що до підприємства може бути застосована процедура банкрутства чи підприємство вже знаходиться процедурі банкрутства вдається до активних дій які виражаються у приховуванні майна або майнових обов'язків, відомостей про майно, передачі майна в інше володіння або його відчуженні чи знищенні, а також у фальсифікації, приховуванні або знищенні документів, які відображають господарську чи фінансову діяльність суб'єкта підприємницької діяльності.

Злочин, передбачений ст.221 КК, є матеріальним. Заподіяні кредитором збитки визнаються великими, якщо вони у п'ятець і більше разів перевищує встановлений законодавством неоподаткований мінімум доходів громадян.

Суб'єкт цього злочину – також спеціальний. Це фізична особа, яка є засновником суб'єкта підприємницької діяльності, його власником або посадовою особою цього суб'єкта підприємницької діяльності.

Суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ст.221 КК, характеризується умисною формою вини.

Список літератури: 1. Закон України від 14 травня 1992р. «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»: (в редакції Закону України від 30 червня 1999р.) // Урядовий кур'єр. 1999, 19 вересня. 2. Бенедисюк І. Кримінальна відповідальність за доведення до банкрутства // Вісник податкової служби України. 2000. №19.

Нудійшли до редколегії 20.02.02

Р.О. Євтушенко

ДОГОВОРИ В СФЕРІ ПОСЛУГ СПАЇНИКОВОГО РАДІОТЕЛЕФОННОГО ЗВ'ЯЗКУ

Розвиток технічних можливостей в сфері зв'язку сприяє виникненню нових послуг, які раніше не були предметом цивільно-правових досліджень.

В останній час вже з'явилася на світовому ринку, а також і на ринку України послуга стільникового радіотелефонного зв'язку, якою користуються з кожним днем все більше споживачів.

Всі договірні зобов'язання у сфері надання послуг стільникового зв'язку можна умовно розділити на три групи.

1) зобов'язання, що виникають внаслідок укладання договору «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку»;

2) зобов'язання, що виникають внаслідок укладання договору «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку на умовах корпорації»;

3) зобов'язання, що виникають внаслідок укладання договору «Про надання передоплачуваних послуг стільникового радіотелефонного зв'язку».

Причини градації договорів у сфері послуг стільникового зв'язку, на наш погляд, насамперед економічні. Для того, щоб залучити якнайбільше споживачів, оператори-послугодавці змушені пропонувати свої послуги на гнучких умовах, орієнтованих на різні групи споживачів. Велике значення для майбутнього споживача має вибір тарифного плану і навіть ширше – спосіб оплати. На даному етапі розвитку послуг у сфері стільникового зв'язку можна назвати три способи їхньої оплати:

- кредитний;
- авансовий;
- з передплатою.

Розглянуті види договорів, незважаючи на єдину сферу їхнього застосування, все ж таки мають деякі відмінності економічного і юридичного характеру. Як економічні відмінності зазначених договорів можна назвати різні тарифні плани, властиві кожному з видів, наявність чи відсутність абонентської плати, способи розрахунків за послуги зв'язку та інші.

До юридичних відмінностей можна віднести:

- 1) форми договорів;
- 2) способи їх укладання;
- 3) відмінності суб'єктного складу;
- 4) зміст договорів.

1. Форма договору підлегла загальним правилам, установленим для угод. Однією з умов їх дійсності є втілення волі суб'єктів, які укладають угоду, в необхідну за законом форму. Відповідно до законодавства угоди можуть відбуватися усно чи в письмовій формі, що, в свою чергу, може бути простою чи нотаріальною.

Договір «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку» і договір «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку на умовах корпорації» укладаються в простій письмовій формі. У випадку, якщо споживач купує і надалі використовує стартовий пакет, договір між сторонами укладається в усній формі.

2. Якщо розглядати договір як угоду, то необхідно встановити, яким чином виражається воля сторін під час укладання договору. В цивільному праві відомо три способи вираження волі, спрямованої на укладання договору:

- а) шляхом здійснення конклюдентних дій;
- б) за замовчуванням;
- в) словесним способом.

Загальним, найбільш розповсюдженим способом вираження волі визнається словесний спосіб [1, с.217], коли судження про волю особи робиться не приблизно, а на основі безпосередньо висловленого ним бажання. Шляхом словесного способу укладаються договори «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку» і «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку на умовах корпоративу».

Вважаємо, що шляхом здійснення конклюдентних дій можна укласти договір «Про надання передоплачуваних послуг стільникового радіотелефонного зв'язку». В науді під конклюдентними діями розуміється звичайна за даних обставин поведінка особи, з якої чітко видно її намір (бажання) здійснити угоду на заздалегідь відомих умовах [1, с.217]. Дійсно, коли особа купує стартовий пакет і належним чином його використовує, стає зрозуміло, що його волевиявлення спрямоване на встановлення зобов'язань у сфері послуг стільникового зв'язку.

На наш погляд, одне тільки придбання стартового пакета ще не говорить про укладення договору «Про надання передоплачуваних послуг стільникового радіотелефонного зв'язку». Придбання стартового пакета встановлює тільки право власності на нього.

Поняття стартового пакета в Законі України «Про зв'язок», нормативних актах Міністерства зв'язку та інформатизації України, Правилах користування мережами стільникового радіотелефонного зв'язку різних операторів не розкривається. Ми схильні до думки, що стартовий пакет варто розглядати в двох значеннях. По-перше, це сукупність послуг, наданих оператором на виконання договору «Про надання передоплачуваних послуг стільникового радіотелефонного зв'язку стандартів GSM-900 і GSM-1800» і оплачуваних користувачем відповідно до тарифного плану, властивого тільки пакету даного виду. По-друге, під стартовим пакетом можна розуміти комплект необхідного обладнання та інструкції до нього, що дозволяють без укладання договору в письмовій формі і виконання інших необхідних умовностей користуватися мережами стільникового радіотелефонного зв'язку. Пропоновані різними операторами стільникового зв'язку стартові пакети містять SIM-карту (SIM-card-Subscriber identify modul – модуль ідентифікації абонента; SIM-карта, чи смарт-карта, використовується в стандарті GSM) [2, с.231], так звану «скретч – карту» чи «ваучер поповнення рахунка», PIN-коди і PUK-коди (PIN-code-Personal identification number – персональний ідентифікатор абонента стільникового зв'язку, PUK-code –Personal unblocking key – персональний ключ розблокування, індивідуальний код, використовуваний для розблокування абонентського терміналу після трикратного неправильного набору PIN-коду) [2, с.231], абонентський номер телефону, а також правила користування пропонованим пакетом послуг.

Відповідно до правил, що містяться в інструкції стартового пакета, для того, щоб почати користуватися послугами стільникового радіотелефонного зв'язку, необхідно належним чином встановити SIM-карту в стільниковий телефон, за допомогою наявної «скретч-карти» чи «ваучера поповнення рахунка» поповнити електронний рахунок абонента і тільки потім можна здійснювати дзвінки. Майбуть, описані в правилах дії варто вважати конклюдентними, тому

що тільки здійснення зазначених дій чітко виражає бажання особи укласти договір «Про надання передоплачуваних послуг стільникового зв'язку».

3. Учасники цивільних правовідносин існують їхніми суб'єктами. Суб'єктами цивільних правовідносин можуть бути:

а) фізичні особи – громадяни України, а також іноземці й особи без громадянства;

б) юридичні особи – підприємства будь-яких форм власності, установи, громадські організації, кооперативи, акціонерні товариства, іноземні підприємства та організації і т. ін.;

в) українська держава.

Одним із суб'єктів договору «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку» є оператор – юридична особа, яка володіє спеціальною правосуб'єктністю, інший послугоприймач, що за договором «Про надання передоплачуваних послуг стільникового радіотелефонного зв'язку» також може бути як фізичною, так і юридичною особою. Завдяки пільговим тарифним планам особливий інтерес у споживача викликає договір «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку на умовах корпоративності». Однак за даним договором оператори-послугодавці надають послуги стільникового зв'язку тільки юридичним особам. Термін «корпорація» походить від латинського слова «corporatio», що означає об'єднання, союз, товариство. Легальне визначення корпорації міститься в ст.3 Закону України «Про підприємства» від 27.03.1991р., звідки виходить, що законодавець тісно пов'язує корпорацію з об'єднаннями підприємств. Цілком зрозуміло, що термін «на умовах корпоративності» чи «на корпоративних умовах», що фігурує в назві розглянутого договору, ніж це зв'язаний з поняттям корпорації як організаційно-правової форми діяльності юридичної особи. Однак оператори припускають можливість надавати послуги стільникового радіотелефонного зв'язку тільки підприємствам, установам і організаціям, що є юридичними особами, незалежно від форм власності та організаційно-правової форми їхньої діяльності. Закон замовчує про таке обмеження дієздатності фізичних осіб, і чим це викликано, – не зовсім зрозуміло. Вважаємо, що суб'єктами договору «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку на умовах корпоративності», нарівні з юридичними особами, можуть бути й особи фізичні. Однак для цього такі суб'єкти повинні бути наділені відповідними правами та обов'язками. Так, суб'єкти розглянутого договору повинні мати право представляти інтереси інших членів корпорації перед оператором, а також повинні нести майнову відповідальність перед оператором щодо заборгованості кожного з членів корпорації. При ньому така відповідальність представника може компенсуватися будь-якими способами забезпечення зобов'язань членів корпорації, наприклад, заставою чи банківською гарантією. Така організація внутрішніх і зовнішніх відносин корпорації дозволить укладати і здійснювати договір «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку на умовах корпоративності» як юридичним, так і фізичним особам.

4. Предметом розглянутих договорів є послуга зв'язку. У ст.1 (абз. 22) Закону України «Про зв'язок» від 16.05.1995р. законодавець дає визначення послуги зв'язку в широкому значенні: «послуга зв'язку – це продукт (результат)

діяльності оператора зв'язку, спрямований на задоволення потреб споживачів». Поняття послуги стільникового зв'язку законодавчо не визначено.

Ми вважаємо, що всі послуги стільникового зв'язку складають дві великі групи: мережеві послуги та немережеві послуги стільникового зв'язку. Такий поділ послуг відбувається в залежності від їхньої спрямованості. Мережеві послуги спрямовані на безпосереднє задоволення потреб споживачів у зв'язку. До них можна віднести наступні:

- телефонія;
- роумінг;
- «голосова пошта», чи послуги автовідповідача;
- передача текстових повідомлень (SMS);
- переадресація виклику;
- доступ до мережі Інтернет і ін.

Немережеві послуги спрямовані на задоволення потреб споживачів, що безпосередньо не пов'язані зі зв'язком, а спрямовані на інформаційно-довідкове і технічне обслуговування абонентів. До них можна віднести такі:

- інформаційне обслуговування;
- замовлення (активізація) додаткових мережевих послуг;
- зміна способів доставки рахунків абоненту та ін.

У технічній літературі існує безліч визначень стільникового зв'язку, але всі вони зводяться до наступного: «Стільниковий зв'язок – це мобільний зв'язок, що надає усі види послуг сучасного телефонного зв'язку, але без обмеження рухливості абонента» [2, с.8]. З цього видно, що одною з основних властивостей стільникового зв'язку, також як і стаціонарного телефонного, є передача мови (голосу) на певну відстань. Це і визначає основну мережеву послугу стільникового зв'язку – телефонію.

Технічні можливості оператора дозволяють також надавати й інші мережеві послуги, які вказано вище.

Деякі з названих послуг повинні також підтримуватися абонентським терміналом (телефоном).

Вищезгадані послуги надаються операторами як додаткові. При укладанні різних договорів передбачено різні обсяги послуг. Так, наприклад, компанії «Київстар GSM» за договорами «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку» і «Про надання послуг стільникового радіотелефонного зв'язку на умовах корпоративу», крім основної послуги – телефонії (передача мови), надає усі раніше обговорені сторонами додаткові послуги, відповідно до технічних можливостей компанії і телефону абонента. За договором «Про надання передоплачуваних послуг стільникового радіотелефонного зв'язку» деякі послуги, наприклад, такі, як роумінг і конференц-зв'язок, не надаються. Таким чином, різні за обсягом додаткові послуги і визначають відмінність у предметі розглянутих договорів.

Список літератури: 1. Гражданское право Украины. Ч 1 /Под ред. проф. А.А. Пушкова и доц. В.М. Самойленко. Х., 1996. 2. Телефон в кармане /Под ред. Д.Б. Зимина. М., 2000.

Надійшла до редакції 25.02.02